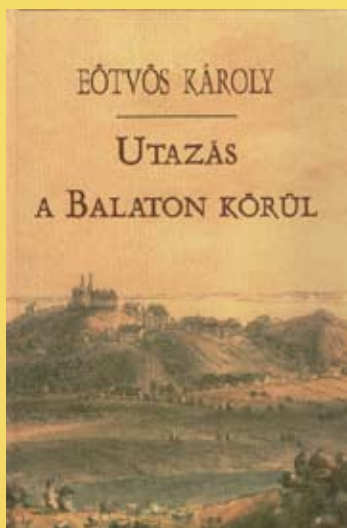

EÖTVÖS KÁROLY UTAZÁS A BALATON KÖRÜL

Zseniális mesefüzér.
A Balaton-környék száz éves hírvivője. Egy igazi kedvcsináló, mely 1900-ban bestseller lett, és óriási lendületet adott a Balaton látogatottságának, a fürdőélet fejlődésének. Tulajdonképpen az első “belföldi turisztikai marketing-kiadványnak” is tekinthető.

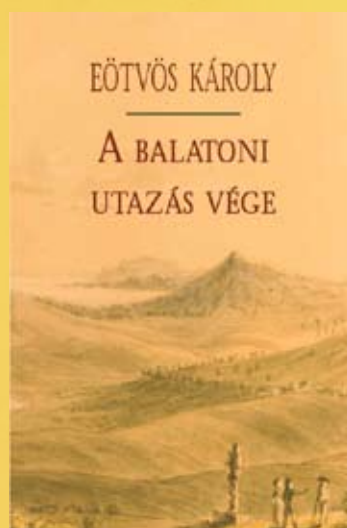

Az Utazás a Balaton körül anekdotagyűjtemény, történelemkönyv, útikönyv egyszerre. Olvasása olyan, mintha egy kedves, öreg barátunkat hallgatnánk hajnalba nyúló borozgatás közben a lugas vagy borospince asztalánál. Az öt XIX. századi utazó balatoni élményei köré font történetekben egyaránt meglevenednek történelmi alakok és egyszerű parasztemberek, borosgazdák, halászok is. Megtudhatjuk, miért párbajozott a tihanyi várkapitány a jégen, tanúi lehetünk a balatoni csúcstalálkozónak Jellasiccsal, és beavatottjai számtalan más történelmi eseménynek. Megismerhetjük az első balatonfüredi kőszínház létrehozását, a korabeli vendégszeretetet, az akkor még csak az ide érkező vendégek által élvezett fürdőéletet, a borospincék világát, a gyönyörű tájat, a gőzhajózás megindításának nem ismert körülményeit, és azt is, miféle jelentősége volt valaha a balatonalmádi Határ csárda mestergerendájának.

A könyv jóízű történeteivel, anekdotáival, bölcsességeivel, hagyományokból merítő leírásaival méltán tart számot országos érdeklődésre, és minden, a Balatont kedvelő ember ajánlott olvasmánya.

EÖTVÖS KÁROLY A BALATONI UTAZÁS VÉGE

Az Utazás a Balaton körül folytatása és befejezése. Eötvös az előző könyvet így zárta le: „Még hátravan a gazdag kékfestő, hátravan Tátika, Keszthely, Hévíz és a Kis-Balaton. És hátravan Gyulai Pál úrnak erőben, egészségben, jókedvben való hazaérkezése. Ezekről is beszámolok valahol és valamikor.”

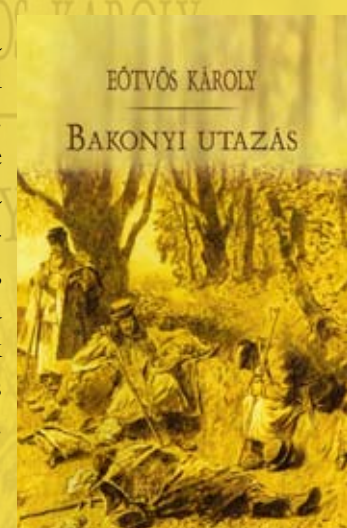
Nem is tudott ellenállni a folytatásnak, mely 9 év után jelent meg, miközben az első könyv, korabeli bestsellerként ez idő alatt a 6. kiadást érte meg.

Hőseit és tájait is ugyanabból a csodálatos forrásból emeli át a könyv lapjaira: a Balaton vidék történelméből és páratlan emlékezetéből. A már megismert Kisfaludy Sándoron és Szegedy Rózán felül további, megismerésre méltó emberek és helyek kerülnek előtérbe. A vérkúti fürdőről talán páran még tudják; a Balaton mely táján volt, de a monoszlói visszhangról már a helyiek sem igen hallottak. A sümegi kékfestő, Ramazetter Vince pedig rátermettségével példaképet állít bármely mai vállalkozás számára is. Ilyen és hasonló, ismert és kevésbé ismert tájak és emberek elevenednek meg előttünk ebben a könyvben is. Az embernek kedve támad azonnal elindulni és felkeresni őket.

Az elbeszélés kötetlen, ráérős, adomázós hangulata az „utolsó kávéházi mesemondó” varázsos stílusához illik. A könyv jó alkalom, hogy az olvasó az író és a balatoni táj elkötelezett hívévé váljon.

EÖTVÖS KÁROLY BAKONYI UTAZÁS

E könyvvel teljes a Veszprém vármegyéről szóló anekdota-trilógia. A Bakony vad rengetege mindenidőben vonzotta a bujdosókat, szegénylegényeket. Láthatjuk, e vidéken az egyszerű emberek, s a nemesek is még inkább nyakas magyarok, mint máshol.

E gyűjteményes kötet a Bakony című írás javát, és más Eötvös-művek bakonyi vonatkozású történeteit mutatja be. Megismertet a XIX. századi Bakony-vidék ismert-ismeretlen történeteivel, életével. Betekintést nyerhetünk a híres bakonyi betyár, Sobri Jóska és legényei történetébe, megbizonyosodhatunk, hogy a kolera idején jobb a somlai bor, mint a herbatea, élénk tárul a bakonyi kanász, fafaragó, taplószedő élete, a cifraszűr története, Kossuth gyermekeinek bújtatása, a vármegyei nemes urak gondolkodása, és sok-sok derék magyarság.

Eötvös betartja alábbi ígéretét: „Fogadásom tartja, hogy gondolataimat megörökítem, melyeket bennem a Bakony támasztott. Nem természetét írom le, hanem népét, azt a jó, igaz magyar népet, amint tartja faját, nyelvét, hazáját és alkotmányát, s amint él és munkál vidáman és szabadon, s hódít jó kedvével, s lelkének magyar nemességével.”

Ezanép mais megvan, és ma is érdemes találkozni vele!

Néhány további részlet a könyvekből:

„Mibe kerül nekünk, szegény magyarnak a külföldi fürdőzés esztendőn át?

Nem tudjuk bizonyosan. De én azt hiszem, négy-öt millióba belekerül. Talán több pénzünket is fölemészti. Hiszen csupán az osztrák, cseh, morva, stájer, tiroli és salzburgi fürdőkben több magyar megfordul évenként tízezernél. Hát még Abbázia, hát a Riviéra, Svájc és a nyugati tengeri fürdők. ... két évtized óta Gleichenbergben évenként otthagytak a magyarok százezer forintot. Ami húsz éven át kamataival legalább hárommillió forint. ... ha ez a hárommillió Balatonfüreden maradt volna: ott most tízszerre nagyobb volna a kényelem, mint abban a ködös stájer fürdőben.”

„... Behív egy pohár borra minden útonjárót.

Drótos tót, bugyros zsidó, babkár, kucséber, vándorló legény, magános cigány, szegődőember, vásárra menő neki mindegy. Az ősi erkölcs azt parancsolja, hogy egy pohár borral minden ismeretlent, akit a sorsa arra visz, meg kell kínálni. Szegény útonjáró elmondja ezt a szót hangosan is, magában is: “az Isten áldja meg!” Szegény magyar embernek pedig az Isten áldása de mindig jólesnék!

... Hát az olyan ember miként utazott, akit nagy vidéken mindenki ismert, akinek száz rokona, ismerőse, elvtársa és jó barátja volt az országút mellett levő szőlőbirtokosok közt?

Sehogy se utazott. Vagy éjjel kellett az országúton a pincék előtt gyors hajtással elszöknie. Apám egyszer a nagy Forintos-harcok idején a márciusi megyegyűlésre indult el Zalaegerszegre, és csakugyan odaért a májusi közgyűlésre szerencsésen. Visszafelé pedig el kellett kerülni Somogy vármegyének, őszre se ért volna másképp haza.

Ez volt hajdan Túl-a-Dunán a vendéglátás.”

„Jó magyarnak, okos hazafinak nem szabad idegen népek tengerét, idegen országok fürdőit látogatni, s szegény országunk fölös pénzét ott tékozolni. Majd ha a Balaton partjának minden alkalmas része kényelmes nyaralókkal lesz behintve, s ötvenezer fürdővendég helyett félmillió jön oda üdülni nyarankint: törekvésünk végére akkor jutunk el.”

Eötvös Károly: A Balatoni Utazás vége (1909)

A Veszprém vármegyei születésű Eötvös Károly, az “utolsó kávéházi mesemondó”. A XIX. század végének elismert közéleti személyisége volt. A Balaton és a Bakony vidékéhez kötődő, személyesen felderített, első kézből származó, és személyes történeteit, anekdotáit kötötte csokorba három nagy sikerű könyvében. Műveit most kezdi magának újra felfedezni a közönség; e könyvek Veszprém megyében és a Balaton környékén már-már kultikussá kezdenek válni.

Ezzel párhuzamosan szélesedett a megjelenésüket támogató összefogás. A harmadik könyv megjelenésével már kimondható, hogy ezek a könyvek Veszprém megyében a „mi könyveink” lettek. A három könyv támogatói között van Balatonfüred, Sümeg, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár, Veszprém, Veszprém Megye, Pápa, és a megyei napilap, a Napló is.

Eötvös Károly, Utazás a Balaton körül című elbeszélése 1900-ban jelent meg először. A Balatonhoz fűződő történeteket anekdotikus stílusban előadó könyv nem titkolt célja az volt, hogy híret vigye a Balatonnak, mint több figyelmet érdemlő üdülőhelynek. Az ’úri közönség’ akkor még főként az Adriai fürdőhelyeket és német gyógyszállókat látogatta. A könyv korabeli országos bestseller lett. Sikere hozzájárult a Balaton és környéke látogatottságának növeléséhez. A buzdítás pedig (ím lásd, micsoda értékek vannak itt, ide gyere magyar, ezt nézd meg!), az egész könyvet közvetve áthatja, és szinte szó szerint aktuális ma is.

Kiadó:

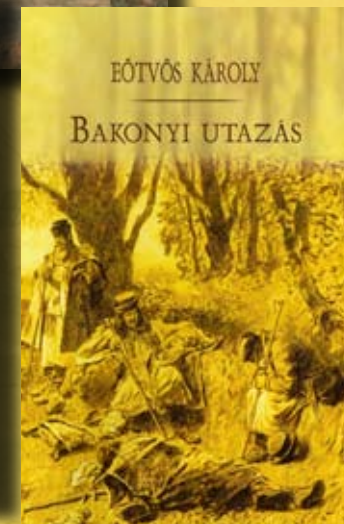
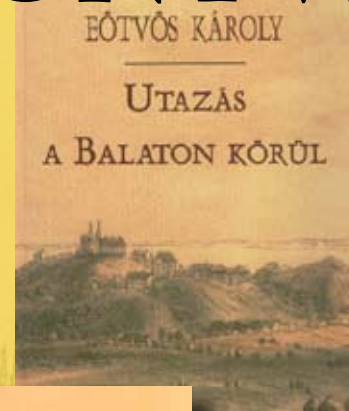
Vitis Aureus Bt.

Veszprém, Stadion u 13/A

www.vitisaureus.hu

70/4287401

VESZPRÉM VÁRMEGYE KINCSES- KÖNYVEI

Vitis Aureus
Veszprém